

ISSN 2524-0986

 iScience

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

СБОРНИК НАУЧНЫХ ТРУДОВ

Выпуск 12(32)
Часть 3

**Переяслав-Хмельницкий
2017**

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

ВЫПУСК 12(32)
Часть 3

Декабрь 2017 г.

СБОРНИК НАУЧНЫХ ТРУДОВ

Выходит –12 раз в год (ежемесячно)
Издается с июня 2015 года

Включен в наукометрические базы:

РИНЦ http://elibrary.ru/title_about.asp?id=58411

Google Scholar

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=JP57y1kAAAAJ&hl=uk>

Бібліометрика української науки

http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals

Index Copernicus

<http://journals.indexcopernicus.com/++++,p24785301,3.html>

Переяслав-Хмельницький

Лягіна Ірина Анатоліївна
Київський університет імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна)

ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ УЧНІВ ЧЕТВЕРТОГО КЛАСУ ФРАНЦУЗЬКОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА ЗАСАДАХ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Анотація. У статті проаналізовано дидактичні, методичні та спеціальні методичні принципи, які виступають теоретичною основою для розробки підсистеми вправ для навчання молодших школярів французького діалогічного мовлення на засадах міжпредметних зв'язків.

Ключові слова: французьке діалогічне мовлення, молодші школярі, міжпредметні зв'язки, підсистема вправ, дидактичні, методичні та спеціальні методичні принципи.

Лягина Ирина Анатольевна
Киевский университет имени Бориса Гринченко
(Киев, Украина)

ПРИНЦИПЫ ОБУЧЕНИЯ УЧАЩИХСЯ ЧЕТВЕРТОГО КЛАССА ФРАНЦУЗСКОЙ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ НА ОСНОВЕ МЕЖПРЕДМЕТНЫХ СВЯЗЕЙ

Аннотация. В статье проанализированы дидактические, методические и специальные методические принципы, которые служат теоретической основой для разработки подсистемы упражнений для обучения младших школьников французской диалогической речи на основе межпредметных связей.

Ключевые слова: французская диалогическая речь, младшие школьники, межпредметные связи, подсистема упражнений, дидактические, методические и специальные методические принципы.

Liahina Iryna A.
Borys Grinchenko Kyiv University
(Kyiv, Ukraine)

PRINCIPLES OF TEACHING PRIMARY SCHOOL LEARNERS FRENCH SPOKEN INTERACTION BASED ON INTERDISCIPLINARY APPROACH

Abstract. The article deals with the didactic, methodological and special methodological principles which serve as the theoretical basis for the elaboration of a subsystem of exercises for teaching primary school learners French spoken interaction based on interdisciplinary approach.

Key words: French spoken interaction, junior schoolchildren, interdisciplinary approach, subsystem of exercises, didactic, methodological and special methodical principles.

Організація процесу навчання молодших школярів французького діалогічного мовлення (ДМ) на засадах міжпредметних зв'язків (МПЗ) тісно пов'язана з принципами навчання іноземних мов (ІМ). У сучасній теорії навчання особливо підкреслюється, що саме опис реалізації принципів є ключем до створення високоєфективного навчально-виховного процесу в будь-якому типі навчального закладу і з будь-якої навчальної дисципліни [1].

У методиці навчання ІМ існує низка трактувань поняття «принцип навчання». Під принципом навчання ми розуміємо вихідні положення, які у своїй сукупності визначають вимоги до навчального процесу в цілому та до його складників (цілей, задач, методів, засобів, організаційних форм, процесу навчання) [2, с. 147]. Загальноприйнятим є розподіл усіх принципів навчання іноземних мов на загальнодидактичні і методичні.

Мета статті - сформулювати низку дидактичних та методичних принципів та конкретизувати їх втілення в межах цього дослідження, а також обґрунтувати спеціальні принципи організації підсистеми вправ для навчання молодших школярів французького діалогічного мовлення на засадах міжпредметних зв'язків.

Виділимо низку дидактичних принципів, які, на наш погляд, відображають в найбільшій мірі специфіку навчання молодших школярів французького ДМ на засадах МПЗ і з'ясуємо їх сутність з урахуванням навчальної дисципліни «Іноземна мова» (французька мова). Виходячи з цілей та завдань нашого дослідження, ми виділяємо наступні дидактичні принципи: 1) виховуючого навчання; 2) принцип наочності; 3) принцип міжпредметних зв'язків.

Розглянемо як кожний з цих принципів реалізується в нашому дослідженні.

Слідом за В.В.Сафоновою, ми розуміємо суть принципу виховуючого навчання як позитивну комунікативну соціалізацію тих, хто навчається засобами ІМ, які сприяють формуванню у них системи цінностей гуманістично мислячої особистості та системи соціальних і професійних ідеалів міжнародно-орієнтованої особистості, що впливають на ступінь її готовності до творчої діяльності в суспільстві [3, с. 125].

Спираючись на дослідження дидактиків та методистів [4; 5; 6; 7] визначимо загальні положення реалізації принципу виховуючого навчання у контексті нашого дослідження:

– втілення конкретизованих нами положень особистісно-діяльнісного підходу щодо навчання молодших школярів іншомовного ДМ на засадах МПЗ;

– формуванню світоглядних, людинознавчих, екологічних понять, засвоєнню соціальних, морально-правових норм; засвоєнню молодшими школярами соціального досвіду.

Врахування **принципу наочності** у нашому дослідженні обумовлено необхідністю створення умов для чуттєвого сприймання учнями навчального матеріалу, кращого його розуміння та активного використання в іншомовному діалогічному мовленні.

Спираючись на точки зору науковців щодо реалізації цього принципу у навчанні ІМ [8], в аспекті нашого дослідження ми створюємо у навчальному процесі відповідні умови для чуттєвого сприймання молодшими школярами іншомовного оточення, що відіграє важливу роль у формуванні

навичок та розвитку вмінь ДМ на засадах МПЗ, а саме: використання слухової наочності (наприклад, створення мовленнєвого зразка (вимовного, інтонаційного, лексико-граматичного), застосування різноманітних аудіозаписів), зорової наочності (тексти, малюнки, фотографії, карти, схеми тощо) та їх поєднання (застосування аудіовізуальних засобів, перегляд мультфільмів іноземною мовою, театральної вистави тощо).

Принцип міжпредметних зв'язків. Принцип міжпредметних зв'язків – це сучасний принцип навчання, який впливає на відбір і структуру навчального матеріалу низки предметів, посилюючи системність знань, тих, хто навчається, активізуючи методи навчання, орієнтуючи на використання комплексних форм організації навчання, забезпечуючи єдність навчально-вимовного процесу. Цей дидактичний принцип визначає розвиток здібності учнів до концептуального мислення, тобто, до цілісного бачення світу [9, с. 41].

Ми погоджуємось з А.В. Конишевою, що принцип міжпредметних зв'язків у навчанні ІМ дозволяє всесторонньо розкрити багатоаспектні об'єкти навчального пізнання, є обов'язковою вимогою до змісту навчання, організації навчально-виховного процесу [10, с. 117].

Принцип міжпредметних зв'язків реалізується у дослідженні наступним чином:

– здійсненням науково обґрунтованого підходу до змісту іншомовного навчання і до відбору навчального матеріалу, використовуючи змістовий потенціал освітніх галузей початкової школи, а саме: «Українська мова», «Я у світі», «Основи здоров'я»;

– висуванням *міжпредметної спрямованості* як основної вимоги до завдання до вправ, які входять у підсистему вправ, що забезпечує актуалізацію інформації, яка отримується на уроках з навчальних дисциплін «Українська мова», «Я у світі», «Основи здоров'я»;

– здійсненням цілісного впливу на молодшого школяра предметів різних освітніх галузей («Українська мова», «Я у світі», «Основи здоров'я», «Французька мова», що сприяє створенню сприятливих умов для комплексного навчання, яке відображає взаємозв'язок виховної, розвиваючої та освітньої функцій навчання;

– засвоєнням учнями знань про культурні цінності французів, їх морально-етичні норми в діалозі культур, на основі порівняння з культурними традиціями та морально-етичними нормами українців.

В аспекті нашого дослідження пріоритетними виступають такі загальні методичні принципи: 1) принцип комунікативності, 2) принцип врахування рідної мови.

Принцип комунікативності передбачає відтворення в навчальному процесі основних параметрів реального процесу комунікації [11, 12].

Реалізація цього принципу у дослідженні здійснюється шляхом:

– відбору до змісту навчання мовно-мовленнєого матеріалу, що містить інформацію про французьку культуру і мову, наприклад, фонова лексика, національні реалії, формули мовленнєвого етикету, маркери соціально-комунікативної поведінки;

– моделювання типових ситуацій іншомовного спілкування, використовуючи навчальний матеріал, який вивчається паралельно або вже

вивчений на уроках «Української мови», «Я у світі», «Основи здоров'я», які побудовані за принципом діалогу культур.

Сутність **принципу врахування рідної мови** у навчанні ІМ полягає у врахуванні досвіду учнів у рідній мові, а також специфіки рідної мови при доборі змісту іншомовного навчання і способів його організації у навчальному процесі.

Реалізація цього принципу обумовлюється не тільки методичною доцільністю, а й метою, яку ми ставимо у нашому дослідженні - формування білінгвальної свідомості у молодших школярів.

Реалізація принципу врахування рідної мови в рамках даного дослідження здійснюється наступним чином:

– врахуванням знань, навичок та вмій ДМ рідної мови, які розвиваються на заняттях з дисциплін «Українська мова», «Я у світі», «Основи здоров'я»;

– врахуванням рівня комунікативного розвитку учнів у рідній мові, їхнього загальнокультурного та життєвого досвіду;

– врахуванням та опорою на соціокультурні знання, навички та вміння спілкування у рідній культурі, які учні засвоюють на уроках з навчальних дисциплін «Українська мова», «Я у світі», «Основи здоров'я».

У процесі розробки підсистеми вправ для навчання молодших школярів французького ДМ на засадах МПЗ ми сформулювали наступні спеціальні методичні принципи:

1) **принцип усного випередження навчання**, у відповідності до якого передбачається, що мовно-мовленнєвий матеріал, призначений для використання в усному мовленні, спочатку засвоюється усно, а потім вже включається у тексти (діалоги) для подальшого опрацювання. Згідно цього принципу, введення і автоматизація мовленнєвого матеріалу відбувається до того як опрацюються текст (діалог); використання тексту (діалог) як зорової опори і як «змістового орієнтиру» для подальшої роботи. Застосування цього принципу у нашому дослідженні передбачає також значну післятекстову роботу в усному плані [13, с. 113-114];

2) **принцип адекватності основних типів і видів вправ лінгвопсихологічним характеристикам ДМ** [5, с. 140; 13, с. 63]. Відповідно до цього принципу провідну у роль у нашій підсистемі вправ посідають умовно-комунікативні і комунікативні вправи;

3) **принцип паралельного засвоєння форми і її функції при провідній ролі останньої**. Цей принцип стосується, в першу чергу, умовно-комунікативних вправ нашої підсистеми. Відповідно до цього принципу на перший план повинно висуватися мовленнєве (комунікативне) завдання. Виконуючи його за аналогією зі зразком, учень використовує необхідну форму. Тобто, форма засвоюється не окремо від функції, а у тісному зв'язку з функцією [13, с. 84];

4) **принцип функціональності**, у відповідності до якого навчання усномовленнєвого спілкування відбувається за допомогою ситуацій в рамках певних сфер, тем спілкування [14, с.23]. Отже, згідно цього принципу, у межах нашого дослідження, використовуючи міжпредметні зв'язки з навчальними дисциплінами «Українська мова», «Я у світі», «Основи здоров'я» навчання французького ДМ здійснюється на основі відібраного навчального матеріалу:

спільних сфер спілкування, спільної / спорідненої / аналогічної тематики ситуативного спілкування, ролей комунікантів, їх комунікативних намірів, відібраного мовно-мовленнєвезового матеріалу [15].

5) **принцип градації труднощів** означає, що в підсистемі вправ існує певна послідовність виконання вправ, виходячи із поетапності формування навичок і розвитку вмінь ДМ. Отже, у відповідності до цього принципу в запропонованій підсистемі вправ ми виділяємо два етапи навчання (підготовчий і основний), кожний з яких покликаний вирішувати свої завдання.

Таким чином, розглянуті дидактичні, методичні та спеціальні методичні принципи виступають теоретичною основою для розробки підсистеми вправ для навчання молодших школярів французького діалогічного мовлення на засадах міжпредметних зв'язків, а також розробки моделі навчального процесу з використанням цієї підсистеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гальскова Н.Д., Никитенко З.Н. Теория и практика обучения иностранным языкам. Начальная школа: Методическое пособие / Н.Д. Гальскова, З.Н. Никитенко. – М.: Айрис-пресс, 2004. – 240 с.
2. Шубин Э.П. Основные принципы методики обучения иностранным языкам / Э.П. Шубин. – М.: Учпедгиз, 1963. – 189 с.
3. Сафонова В.В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций. / В.В.Сафонова. – Воронеж: Истоки, 1996. – 238 с.
4. Андриевская-Левенстерн Л.С. Методика преподавания французского языка в средней школе / Л.С.Андриевская-Левенстерн. – М., 1983. – 223 с.
5. Бим И.Л. Теория и практика обучения немецкому языку в средней школе: проблемы и перспективы / Инесса Львовна Бим. – М.: Просвещение, 1988. – 254 с.
6. Зимняя И.А. Психология обучения иностранному языку в школе / Ирина Алексеевна Зимняя. – М.: Просвещение, 1991. – 222 с.
7. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи / О.Я.Савченко. – К.: Генеза, 1999. – 368 с.
8. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / [Ніколаєва С.Ю., Бігіч О.Б., Бражник Н.О. та ін.] – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
9. Гурьев А.И. Статус межпредметных связей в системе современного образования / А.И.Гурьев. // Наука и школа. – 2002. – №2. – С. 41– 45.
10. Конышева А.В. Использование межпредметных связей на уроках иностранного языка / Ангелина Викторовна Конышева // Методическое пособие. – Новополюцк, – 2001. – 150 с.
11. Brown H.D. Teaching by principles: An Interactive approach to language pedagogy / H.D. Brown. – Prentice Hall Regents, 1994. – 467 p.
12. Brumfit Ch. Communicative Methodology in Language Teaching: The roles of Fluency and Accuracy / Charles Brumfit. – Cambridge: Cambridge University Press, 1992. – 166 p.
13. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Ефим Израйлевич Пассов. – М.: «Русский язык», 1989. – 276 с.
14. Старков А.П. Обучение английскому языку в средней школе / Анатолий Петрович Старков. – М., 1998. – С. 23.

15. Навчальні програми для початкової школи (1-4 класи) затверджені Колегією Міністерства освіти і науки 4 серпня 2016 року.
<http://osvita.ua/school/program/8793/>